

Bouw mee aan Huis73 (deel 2)

Meerjarenvisie

2025 - 2028

HUIS73

VOOR BIBLIOTHEEK EN CULTUUR

Beste lezer,

Dit is het verhaal van Huis73. Een veelzijdige Meerjarenvisie 2025-2028 waarmee we richting geven aan de ontwikkelingen in de nabije toekomst, een onderbouwde blik op een verschieft vol kansen en uitdagingen.

En we zijn er blij en content mee. Huis73 gaat vol overtuiging en animo een nieuwe cultuurplanperiode in.

Vier jaren, waarin we vol inzetten op het versterken van ons profiel én dat van de stad, met ons hernieuwde gebouw in de Hinthamerstraat als vlaggenschip. Waarin we ons aanbod innovatief en spraakmakend blijven vernieuwen voor een breed, gemêleerd en inclusief publiek van jong en oud, met heel uiteenlopende vragen en behoeften.

De verbinding staat daarbij voortdurend centraal, die huist in ons hart. Huis73 brengt mensen en organisaties samen. We verenigen vraag en aanbod, zorgen dat Bosschenaren elkaar kunnen ontmoeten en leren kennen, en samen nieuwe kennis en vaardigheden kunnen vergaren. Zo creëren we gelijke kansen en dragen we bij aan het oplossen van ontwikkelingsachterstanden. En zo maken we de Cultuurstad van het Zuiden nog vriendelijker, wijzer, vitaler.

Hoe we dat de komende tijd gaan doen, leest u in deze aanvraag. We tonen ermee aan dat Huis73 haar verantwoordelijkheid neemt, zowel in het culturele veld als in het onderwijs en maatschappelijke domein – zowel zelfstandig als in nauwe samenwerking met allerlei betrokken partners, met verschillende financieringsvormen.

Versterken, vernieuwen, verbinden. Het zijn niet alleen de pijlers onder de Bossche Cultuurnota, ze vormen ook al jaren het fundament onder Huis73. Een fundament zo stevig, dat we er de komende jaren vol vertrouwen op voortbouwen.

Nan van Schendel

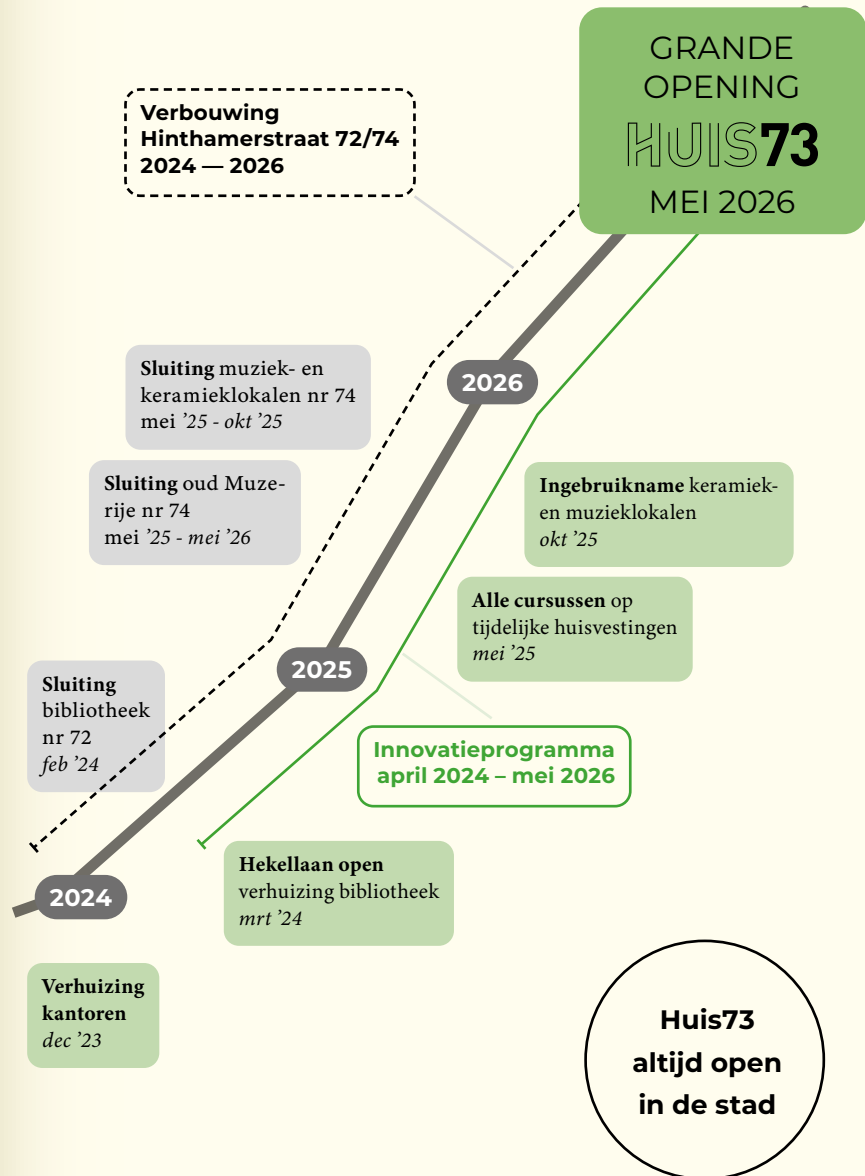

Besluitvorming
ontwerpfase
mei '23

2023

Ontstaan Huis73

2019

Missie & Visie

Strategie

Ambities

Resultaten

Voorwaarden

MISSIE EN VISIE HUIS73

DE TOEKOMST MAKEN WE ELKE DAG

Verspreid door de gemeente, midden in de samenleving, biedt Huis73 alle Bosschenaren in iedere fase van hun leven de kans zich te ontwikkelen en actief deel te nemen aan de complexe en veranderende wereld.

Of het nu om burgerschap, lees- en taalbevordering of digitalisering, kennis of creativiteit, talentontwikkeling of gezondheid gaat, wij zijn ervan overtuigd dat ieder mens kan leren en telkens weer onvermoede of elementaire vaardigheden kan ontdekken, in zichzelf en in de ander. Huis73 stimuleert die leerweg en ontdekkingsstocht. Wij geven de 'prikkel'.

Dat doen we door jong en oud uit te dagen hun creativiteit, kennis en verhalen te vergroten en deze met elkaar te delen. Door ruimte te bieden aan expressie en debat, aan de eigenheid van ieder individu.

Daarvoor reiken we literatuur, dans, theater, beeldende kunst, muziek en allerlei andere vormen aan – scheppende bouwstenen die de verschillen overbruggen en mensen bij elkaar brengen. En die leiden tot zowel persoonlijke ontplooiing als actief burgerschap.

Zo maken we mensen weerbaarder, wijzer, vitaler, zelfverzekerder. Vroeger, nu en in de toekomst. Elke dag.

INNOVEREN EN INTEGREREN

Huis73 kan die essentiële publieke rol vervullen omdat we de wereld om ons heen doorlopend onderzoeken en ontrafelen. We spiegelen ons aan de tijdsgeest en reageren erop met een breed, multidisciplinair aanbod dat antwoorden geeft op de behoeften en ontwikkelingen van vandaag.

Innovatie is daarbij ons middel. Het is een interactief proces waarin we voortdurend leren door vragen te stellen én ons te laten bevragen. De antwoorden vertalen we naar vernieuwende en essentiële activiteiten en middelen die kloppen bij de actualiteit, onze bezoekers en de stad.

Innoveren vraagt dus om continue beweging en een doorlopende dialoog. Om ons programma te kunnen afstemmen op de behoeften en mogelijkheden, en zo de visie op onze doelgroepen scherp te houden, overleggen we met onze 'bewoners': een veelkleurige mengelmoe van medewerkers, vrijwilligers, zzp'ers en huisgenoten die samen onze organisatie vormen, het warme hart van Huis73.

En we spreken erover met onze deelnemers en plaatsgenoten, culturele en maatschappelijke partners en verenigingen; zij zijn onze inspiratie-

bronnen, laten zien wie en welke vragen er leven in de gemeente, en hoe we daarop gericht en toegankelijk kunnen anticiperen.

Voor deze werkwijze hebben we een efficiënte en flexibele organisatie opgebouwd – en we blijven bouwen en leren. Onze aanpak bepaalt immers het programma en de inrichting, de formatie en exploitatie, de kosten en baten.

Zo werken we niet alleen in 's-Hertogenbosch en Rosmalen, maar ook in de bibliotheken in Vught, Boxtel, Sint-Michielsgestel en Berlicum. In deze regionale samenwerking hechten we sterk aan lokale verankering; daarin komen zowel de kracht van de gezamenlijkheid als die van de unieke aanpak per gemeente tot hun recht. Op die manier streven we naar een zo doelmatig mogelijke werkwijze voor de vier gemeenten.

Ondertussen blijven we de eigenheid van Huis73 koesteren. Het open karakter, dat Huis73 nu voor heel veel gebruikers en bezoekers heeft, blijft behouden. In 2026 opent dan wel een nieuw huis, maar mét het vertrouwde van weleer. Naast alle innovatieve voortgang en veranderingen, bestendigen we het goede dat er al is.

> INNOVATIEPROGRAMMA

Om die innovatie te stroomlijnen, stelden we een Innovatieprogramma op. De projecten erin keren terug bij alle relevante thema's in deze Meerjarenvisie – hieronder vatten we ze integraal samen.

Door de verbouwing en verduurzaming van de panden in de Hinthamerstraat ontstaat in 2024 en 2025 een 'tussentijd', een wispelturige periode waarin veel vanzelfsprekendheden even verdwijnen. Deze tussentijd benutten we echter constructief en positief, met onderzoek en ontwikkeling voor ons Innovatieprogramma.

Voor het Innovatieprogramma werken we met Design Thinking, een interactieve en beproefde methode om ontwerpvraagstukken te doorlopen waarbij de gebruiker centraal staat. Door ons zo op een creatieve manier op de 'klant' te richten (onze gebruikers, maar ook de (jonge) makers, kunstenaars en muzikanten), versterken we onze dialoog met de stad en met de (toekomstige) deelnemers en partners.

Gecombineerd met onze discipline-overstijgende aanpak, kunnen we ermee nog beter op hun behoeften en uitdagingen reageren, onze dienstverlening verbeteren en het publieksbereik vergroten. En zo vernieuwen we het aanbod in de stad, verstevigen we de samenwerking in het culturele veld en geven we onze verantwoordelijkheid om in te blijven spelen op maatschappelijke ontwikkelingen verder vorm.

In het Innovatieprogramma onderzoeken we de volgende nieuwe en/of vernieuwde thema's, waarmee we in het vernieuwde Huis73 medio 2026 energie van start kunnen:

Young Adult Lounge (werktitel)

Een plek én een programma, speciaal voor jongeren (15-27 jaar). Heel veel jongeren komen naar de bibliotheken om te studeren, maar vooralsnog maken zij minder gebruik van de andere mogelijkheden in/met Huis73, zoals de door hen zelf aangestuurde en ingevulde multidisciplinaire Studio73, de boekenclub, de programma's in het voortgezet onderwijs, Reporters Den Bosch en de Young Creatives.

In het Young Adult Lounge-project wordt, mét de jongeren, onderzocht wat zij nodig hebben en hoe dat vorm kan krijgen – in de volle breedte van Huis73. Vervolgens wordt dit door hen, bijgestaan door professionals, uitgevoerd. De jongeren zijn dus proactief initiatiefnemer; Huis73 faciliteert met middelen en aanvullende kennis. Gefinancierd vanuit de Rijksmiddelen voor de zorgplicht bibliotheekwerk bieden we hen zo, door samenwerking, gestructureerd en duurzaam, passend aanbod aan.

Het Atelier

Het Digitaal Atelier van Huis73 bleek de afgelopen jaren zeer succesvol. Deelnemers van verschillende leeftijden konden er onder meer zelf (leren) nadenken over digitale mogelijkheden, digitaal burgerschap verkennen, de waarde van journalistieke vaardigheden op-nieuw uitvinden én zelf aan de slag met het maken van websites of reportages, Tik Tok-series of virtual fashion.

We stelden echter ook vast dat Huis73 een plek mist waar alle creatieve maakdisciplines de ruimte krijgen.

In het vernieuwde Huis73 laten we alle disciplines en generaties samenkomen in één multifunctionele ruimte: Het Atelier. Zoals overal de traditionele rangorde verdwijnt tussen kunst, media en ambachten, slechten we ook in Het Atelier de grenzen tussen de domeinen; we brengen ze samen op één innovatieve plek waar jong en oud zich iedere dag creatief kan ontwikkelen – op alle gebieden, als in een grote beeldende speelplaats. In dit project wordt uitgevonden wat we voor Het Atelier en het (daarin) groeiende aanbod in de toekomst nodig hebben. Dit onderzoeken we met de huidige formatie en kennis, aangevuld met een activiteitenbudget uit de innovatiereserve.

Bossche Amateurkunst

De landelijke Monitor Amateurkunst 2023 liet zien dat 55% van de Nederlandse bevolking (van 6 jaar en ouder) in de vrije tijd kunstzinnige, creatieve of muzikale activiteiten beoefent. Slechts 11% doet dat samen met anderen in een vereniging, club of groep; een veel groter deel zoekt zelf een manier: online of met een app bijvoorbeeld, door het volgen van een workshop of cursus, erover te lezen of zonder begeleiding te oefenen.

De manier waarop de amateurkunst wordt beoefend, verandert gestaag; het versnipperd, wordt autonoom en veelvormiger. Dat

verlangt dus ander en gedifferentieerder aanbod, met meer ruimte voor de individuele keuzes. Waar voorheen vooral werd aangestuurd op het versterken van samenhang en één coördinerend punt, dienen we nu veel meer in te zetten op ruimten en programma's waar de proactieve amateurkunstenaar zelf (uit) kan kiezen. Een open atelier, waar de verschillende disciplines samenkomen en de deelnemer de regie behoudt.

Huis73 werkt samen met de gemeente aan dit onderzoek naar effectieve ondersteuning van de amateurkunsten. Dat doen we met de huidige formatie en kennis, aangevuld met een activiteitenbudget uit de innovatiereserve en/of fondsen.

Verhalenatelier

Geen mens kan zonder verhalen. Zolang als we de taal al machtig zijn, vertellen we elkaar wat ons bezighoudt, delen we onze verwondering, uiten we onze beslommeringen. Met de individualisering en digitalisering neemt de ruimte daarvoor echter gestaag af – terwijl het delen van verhalen de ongelijkheid in de samenleving juist kan dichten.

In het Verhalenatelier blijft Huis73 ruimte bieden aan ieders verhalen, stimuleren we de kunst van 'storytelling'. Daarvoor reiken we deelnemers de instrumenten aan die zij kunnen gebruiken om hun eigen verhaal te vertellen, schrijven en vervolmaken: taal, boeken, literatuur. Zoals omschreven in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheek: 'Het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur zodat die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek'.

Het huidige literaire programma van Huis73 is een beproefde werkwijze waar we trots op zijn en die goed gebruikt wordt door een vaste groep bezoekers. Met het Verhalenatelier onderzoeken hoe we deze dienstverlening verder ontwikkelen, zodat we ook andere doelgroepen kunnen bereiken en stimuleren. We doen dat met de huidige formatie en kennis, aangevuld met een activiteitenbudget uit de innovatiereserve en/of fondsen.

Geheugenhuis

Als je ouder wordt kan je geheugen achteruitgaan of kun je (in je omgeving) te maken krijgen met beginnende dementie. Vaak kun je met geheugenproblemen nog jaren zelfstandig vooruit, maar spelen er veel vragen: wat is er mogelijk, waar kun je terecht, hoe blijf je betrokken bij de wereld om je heen?

Het Geheugenhuis in Huis73 draag actief bij aan een dementievriendelijke gemeente en onderzoekt, met partners als Farent en Steunpunt Mantelzorg, welke ondersteuning en activiteiten helpen om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. We doen dat met de huidige formatie en kennis, aangevuld met een activiteitenbudget uit de innovatiereserve en/of fondsen.

De looptijden van de projecten in het Innovatieprogramma variëren. We beginnen in 2024 onderzoeken en experimenteren in 2025 en 2026. Afhankelijk van de resultaten die we met de gebruikers en kunstenaars ontdekken, wordt de dienstverlening regulier bij de heropening van het gebouw, in de loop van 2026.

OPEN HUIS | KENNIS DELEN TUSSEN GELIJKEN

Parallel aan het Innovatieprogramma loopt ons project Open Huis | kennis delen tussen gelijken. Door tijdens ons proces richting het nieuwe Huis73 de deuren wagenwijd open te zetten, laten we iedereen in de sector meekijken. De nadruk ligt daarbij op onze rol als openbare instelling en op de impact die het proces heeft op alle betrokkenen: onze medewerkers, de bewoners, stakeholders en collega-instellingen.

Zoals Huis73 bezoekers voortdurend stimuleert en faciliteert om in het onbekende te stappen en zich zo te ontwikkelen, zo wilden we ook zelf ontdekken wat de verbouwing ons zou brengen. Wat betekent het om (tijdelijk) te verhuizen? Hoe is het om vanzelfsprekendheden te verliezen? Hoe vind je een nieuwe routine? Wat maken medewerkers mee? Hoe ervaren bezoekers zoiets?

Om daar zicht op te krijgen, bezochten we inspirerende locaties en organisaties die vergelijkbare verhuizingen en ontwikkelingen hadden meegemaakt. We vergaarden er volop kennis, wijsheid en inspiratie, maar wat telkens ontbrak was zicht op het proces vooraf. Het succesvol integreren van een openbare organisatie gaat immers vaak gepaard met vallen en opstaan, integraties verlopen niet altijd vlekkeloos en succesvol. Waarom konden we daarover niets vinden? Waarom worden deze inzichten niet met elkaar gedeeld, terwijl er zo veel te leren valt?

Die vragen (en die behoefte) leidden tot Open Huis | kennis delen tussen gelijken, een project waarmee we alle kennis en lessen delen die we de komende jaren opdoen. Huis73 is tenslotte een organisatie met 'Een leven lang leren' als missie – en daar hoort dit proces ook bij. Met Open Huis | kennis delen tussen gelijken bieden we lezingen, symposia, discussiebijeenkomsten en publicaties aan; we streven naar een dynamisch platform.

Op deze manieren tonen we (ook) de menselijke kant van het proces, stellen we onszelf als testcase beschikbaar zodat iedereen over onze schouders kan meekijken en van ons kan leren. Er wordt gewerkt aan een projectplan om hiervoor fondsen te werven.

BEZOEK ONZE WEBSITES

 Huis73
voor bibliotheek en cultuur

 Bouw mee aan Huis73
met informatie over de verbouwing

AMBITIE EN STRATEGIE HUIS73: WELKE IMPACT WILLEN WE MAKEN?

> HOE WORDEN WIJ NOG MEER VOOR IEDEREEN?

In heel de wereld buigt een brede culturele sector – van bibliotheken tot festivals, van theaters tot musea – zich over die cruciale vraag. Hoe zorgen we dat ‘iedereen’ bij ons binnen kan lopen en weer rijker, ontwikkelder of contentier naar buiten komt? Hoe verlagen we onze drempels nog verder?

Dit verlangen naar integratie en inclusie wordt gevoed door het besef dat de (creatieve) ontwikkeling van mensen niet altijd eerlijk verdeeld is. Omdat de plekken waar dat plaats moet vinden nu eenmaal niet voor iedereen voldoende toegankelijk en toereikend zijn.

Dat besef, en die zorg, vinden we ook terug in een kamerbrief van Staatssecretaris Uslu in november 2023, waarin zij stelt dat gemeenten vanaf 2025 voor voldoende en volwaardige bibliotheken moeten zorgen. Deze zorgplicht wordt verankerd in de vernieuwde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB) en moet met Huis73 worden uitgewerkt in een periodiek gemeentelijk meerjarenplan voor het bibliotheekwerk – elementen als openingstijden, fysieke collectie, educatieve activiteiten en bereik van nieuwe doelgroepen spelen daarin een voorname rol.

Al heeft de bibliotheek binnen Huis73 een lange geschiedenis met een bijna vanzelfsprekende toegankelijkheid, en al lopen we (inter)nationaal voorop met ons bereik, ook wij blijven zoeken naar manieren om ons aanbod, vakmanschap en gebouw nóg beter te ontsluiten voor alle inwoners van onze gemeente.

Dat is ambitieus, beseffen we. Maar we begrijpen evengoed dat het onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is: juist in een complexe en veranderende wereld kunnen wij inwoners – in de breedte – de instrumenten en de ruimte bieden die leiden tot inzicht en ontplooiing.

We zijn al een heel eind onderweg, in de goede richting. Voor dat vakmanschap bijvoorbeeld beschikt Huis73 nu al over inventieve medewerkers met visie en verbeeldingskracht; zij garanderen die artistieke en inhoudelijke kwaliteit én weten dat aanbod toegankelijk te houden voor een heel gevarieerd publiek. In de frontoffice werken professionele medewerkers die vertrouwd zijn met de collectie, en die informatie-dienstverlening naadloos koppelen aan gastvrijheid.

En we hebben ons ‘huis’ aan de Hinthamerstraat dat daarin een essentiële rol speelt. Het iconische gebouw krijgt in haar nieuwe gedaante vanaf 2026 een nog menselijker maat en huiselijkheid. Het nieuwe Huis73 wordt een open, toegankelijke ontmoetingsplek die tot de verbeelding en de verwondering spreekt – nóg meer voor iedereen.

ONZE AMBITIES

Huis73 verbindt mensen. En neemt daarom haar verantwoordelijkheid voor het culturele veld, het onderwijs en de bredere maatschappij zeer serieus. Met onze missie en visie als startpunt formuleerden we zes ambities. Zes bereikbare punten aan de horizon, waarmee we onze openbaarheid en impact vergroten.

1. IN HUIS73 ONTMOET JE DE ANDER

In Huis73 komen allerlei mensen samen. Het is letterlijk een publieke ruimte, een creatieve vrijplaats waar ieder kan zijn zoals-ie is.

Huis73 is gastvrij. En dat gaat verder dan een vrolijk affiche of attente ontvangst. Bij gastvrijheid draait het om de relaties die we hebben, om hoe wij de anderen zien – en zij ons. Om de (h)erkenning, over en weer. Om gelijkwaardigheid: we doen het samen.

Door die veilige vrijplaats te bieden, stimuleert Huis73 de verdraagzaamheid en acceptatie. Brengen we mensen samen die elkaar anders niet zo vanzelfsprekend zouden treffen. Dragen we ons steentje bij aan een inclusieve maatschappij.

En ja, er ontstaat soms wrijving als heel verschillende publieken de ruimte delen. Maar ook dat hoort bij verdraagzaamheid: je weerbaar durven opstellen. Weten dat je hier veilig bent en gezien wordt. Dat je er in Huis73 mag zijn, hoe of wat je ook bent.

HOEVEEL BEZOEKERS?

Op een gemiddelde dag in 2023 bezochten 1.500 mensen Huis73 in de Hinthamerstraat en 500 de bibliotheek in Perron3. Door de uitbreiding van het aantal vierkante meters, de openingstijden en de innovatieve werkplaatsen in de Hinthamerstraat verwachten we dat de bezoekerscijfers daar vanaf medio 2026 met 30% toenemen. En ook in Perron3 verwachten we een toename, door specifieke programma's voor jongeren die worden ontwikkeld vanuit de Young Adult Lounge.

WIE ZIJN ONZE BEZOEKERS?

Omdat Huis73 ook onderbouwd wil (blijven) weten hoe die publieken en huisgenoten het aanbod en de faciliteiten ervaren en waarderen, voeren we voortdurend publieks- en gebruikersonderzoeken uit.

Zo lieten we onder andere, met de provinciale ondersteuningsinstelling Cubiss en het Whize-segmentatiemodel, een analyse van onze bezoekers maken, waarmee we hen groeperen op basis van gemeenschappelijke kenmerken, voorkeuren en gedrag.

Whize-analyse

Meer dan 10%
vertegenwoordigd in
ons klantenbestand?

	Valt meer dan 10% van onze inwoners in deze huishoudens?	Valt meer dan 10% van deze groep in de betalende (18+) huishoudens?	
Jong en hoopvol	9,2%	3,3%	5%
Voks en uitgesproken	Ja 18,9%	Ja 16,8%	Ja 11,2%
Bescheiden ouderen	Ja 12,3%	4,8%	8%
Gewoon gemiddeld	9,7%	Ja 14,8%	9,6%
Gezellige emptynesters	Ja 11,6%	9,1%	Ja 17,1%
Plannen en rennen	Ja 13,6%	Ja 27%	Ja 17,7%
Zorgeloos en actief	Ja 10,2%	9,6%	Ja 17,6%

We hebben onze huidige bibliotheekgebruikers dus goed in beeld, maar gaan daarvoor in de komende jaren nog meer data verzamelen. Onder meer met behulp van de nieuwe website die vanaf 2025 functioneert op *single identity* en ons zo meer informatie biedt over het gebruik van al onze vormen van dienstverlening.

Daarnaast continueren we diverse publieks- en gebruikersonderzoeken in 2025-2028 en we breiden ze uit; ze worden uitgebreider toegelicht bij RESULTATEN op pagina 12.

PUBLIEKSBEGELEIDING

Het samenbrengen van verschillende publieksgroepen is dus een essentie in het werk van Huis73, al sinds het prille ontstaan van de bibliotheek. Maar zulke ontmoetingen vergen specifieke vaardigheden en voorzieningen – juist in een tijd waarin mensen minder (vanzelfsprekend) samenkomen en de interactie nog weleens wil ontsporen en verzanden.

In Huis73 zijn die expertise en faciliteiten nu voldoende aanwezig. Maar met de grotere ruimte in het vernieuwde Huis73, en daarmee het groeiende aantal bezoekers, neemt de noodzaak van uitgebreider publieksbegeleiding toe. Huis73 traint dan ook de komende jaren meer medewerkers in publieksbegeleiding en conflictbeheersing, gefinancierd vanuit de Rijksmiddelen voor de zorgplicht bibliotheekwerk.

In 2024 verschijnt de uitkomst van een interventieproject rondom gastvrijheid, van de Academie voor Beeldvorming, dat we onder andere als basis gebruiken voor een plan van aanpak.

2. IEDER KIND IS EEN LEZER

Lezen is gezond. Het maakt een mens leuker, slimmer. Onderzoeken tonen telkens weer aan dat lezen het inlevingsvermogen en de woordenschat vergroot, iemand minder (ver)oordelend maakt en dat je al lezend meer begrip krijgt voor de ander.

Bovendien verbetert lezen de schoolprestaties, vergroot het de kansen op de arbeidsmarkt en leidt het tot minder stress.

Huis73 zet zich in om van ieder kind een lezer te maken. We agenderen het lezen, vinden dat iedere Bosschenaar al vanaf jonge leeftijd het recht heeft op ontwikkeling van taalvaardigheden. En dat elk kind het plezier van lezen zelf moet kunnen ontdekken. Dus wakkeren we de nieuwsgierigheid aan, laten we kinderen de verhalen ervaren.

Dat doen we in en met het onderwijs en kinderopvang. Met de Bibliotheek op School, waardoor er in alle Bossche basisscholen boeken beschikbaar zijn. Met BoekStart in de kinderopvang, waar peuters en hun ouders met boeken en lezen in aanraking komen. Met de Boekstartcoach in de consultatiebureaus. Met de gezinsgerichte aanpak geletterdheid, waaraan Huis73 vanaf 2025 een bijdrage levert.

Op al die plekken stimuleren de leesconsulenten van Huis73 en leescoördinatoren van de basisscholen de kennis, de motivatie en het enthousiasme. Bij kinderen en ouders, bij docenten en medewerkers.

Dat doen we ook in Huis73. Door voor te lezen, liedjes te zingen, spelenderwijs boeken te ontdekken en zo leesplezier te ontwikkelen. Met de Voorleesexpress en de Doorleesexpress, Taal & Tablet, de

evenementen rond en tijdens de Kinderboekenweek en de Nationale Voorleesdagen. En met natuurlijk de uitgebreide collectie in onze bibliotheken.

Huis73 kan dit veelzijdige aanbod presenteren door een hybride financieringsmix, met zowel cultuur-, onderwijs- als sociaal-maatschappelijke bronnen. Dat is uniek. En evident: lezen leidt immers tot ontwikkeling op ál die vlakken: het is gezond, maakt een mens slimmer, leuker en begripvoller. En daar helpen wij iedere dag aan mee.

Hybride financieringsmix

Boekstartcoach op alle consultatiebureaus	Gelijke kansen
Boekstart op alle kinderopvanglocaties	Onderwijs
Doorleesexpress 35 gezinnen	Gelijke kansen
Voorleesexpress 100 gezinnen	Gelijke kansen
BBB Leesconsulent 2 uur extra per BBS	Onderwijs
Bibliotheek op School	Cultuur
Taalhuiscoördinator	Web-gelden
Bestrijding laaggeletterdheid	Cultuur
Informatiepunt Digitale Overheid	Rijk
Losse projecten	Incidentele gelden

GEMEENTELIJKE AANPAK GELETTERDHEID

Vanaf eind 2024 hebben gemeenten de regie bij de aanpak van geletterdheid. Een gezinsaanpak is daarbij essentieel, omdat ouders een cruciale rol spelen bij de taalontwikkeling van kinderen – als ouders moeite hebben met taal, lopen kinderen een groter risico op achterstand. Zo kan een cyclus van laaggeletterdheid ontstaan, waarbij taalproblemen van generatie op generatie worden doorgegeven.

De gezinsaanpak doorbreekt deze cyclus door ouders bewust te maken van hun rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen (vooral als deze nog heel jong zijn, 0-6 jaar) en door hen handvatten te geven om die beter te stimuleren. Bovendien nodigen we ouders ermee uit om ook met de eigen taalvaardigheid aan de slag te gaan, zodat ze met meer kennis en zelfvertrouwen de rol van taalopvoeder kunnen vervullen.

Huis73 heeft met de Bibliotheek op School, Boekstart, Boekstart-coach, de Voorleesexpress, de Doorleesexpress en Taal & Tablet alle middelen in huis om laaggeletterdheid effectief aan te pakken. Wij gaan er dan ook vanuit dat de gemeenten hierin nauw met ons blijven samenwerken.

3. IEDERE JONGERE IS REGISSEUR VAN DE PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

In hun reis naar volwassen zelfstandigheid hoort dat jongeren op zoek gaan naar wie ze zijn en waar ze bij willen horen. Ze moeten experimenteren, ontdekken, uitvinden. En daar is ruimte voor nodig. Huis73 biedt die ruimte, waarin jongeren hun eigen vorm(en) kunnen vinden.

Huis73 biedt iedere jongere de mogelijkheid om regisseur te worden van haar/zijn persoonlijke ontwikkeling. We bieden jonge mensen de vrije ruimte en de begeleiding om de eigen passie(s) of ambitie(s) te ontdekken, en die te vertalen naar de activiteiten en leerdoelen of -trajecten die nodig zijn om verder te groeien.

De jongere neemt daarin het voortouw. Waar vroeger bij cultuureducatie vooral een reactieve houding werd verwacht, dagen we jongeren nu uit om zelf proactief in het onbekende te stappen. De jongere is 'eigenaar' van die ontdekkingstocht.

Dat vergt een plek waar jongeren zich thuis voelen, een stimulerende omgeving waar zij zich kunnen omringen met leeftijdsgenoten. Bij de opzet van het nieuwe Huis73 houden we daarmee nadrukkelijk rekening: met het Young Adult Lounge-project uit ons Innovatieprogramma onderzoeken we met jongeren (15-27 jaar) wat zij op welke manier nodig hebben, en hoe Huis73 daarbij kan aansluiten.

We continueren Art United/Studio73, het in 2015-2016 gestarte laagdrempelige, ambitieuze en bewezen succesvolle talentontwikkelingsproject voor, maar vooral ook door Bossche jongeren. Met Art United/Studio73 ondersteunen we hen bij hun creatieve en kunstzinnige

ontplooiing, stimuleren we creatief denken en hun probleemoplossend vermogen, laten we ze podiumervaring opdoen om een zelfbewustere uitstraling te ontwikkelen en leren we ze samen te werken in creatieve processen. In 2019 werd Art United door het LKCA verkozen tot één van de landelijke best practices en opgenomen in het onderzoek naar talentgericht jongerenwerk.

Jongeren zijn tot hun achttiende gratis lid van de bibliotheek, zo is in de wet vastgelegd. Huis73 vindt dat dit tot 27 jaar zou moeten zijn, en voert dat dan ook in op 1 januari 2025. Om de leesbevordering blijvend te stimuleren zijn de fysieke collectie, de online bibliotheek en een collectie luisterboeken dan voor alle leden tot 27 jaar gratis toegankelijk. Het lidmaatschap is bovendien een toegangspoort tot de andere creatieve en uitdagende activiteiten van Huis73.

Eerst durfde ik niet mee te doen met Art United. Maar hier is het: joh, kom binnen en laat zien wat je kunt. En als je iets niet meteen kan, is dat helemaal niet erg.

— Rosa, deelnemer Art United

4. IEDER MENS KAN CREATIEF EN EXPRESSIEF DENKEN EN HANDELEN

Ieder mens is op een eigen manier creatief en expressief; bij Huis73 zorgen we dat je je daarin (verder) kunt blijven bekwamen.

Met het aanbod in onze ateliers en lokalen reiken we je de middelen aan om je eigen verbeeldingskracht te ontdekken en vorm te geven. En om zo te verbeelden of te verwoorden wat in eerste instantie misschien ongrijpbaar leek.

Dat is belangrijk. Want door je veelzijdig uit te drukken, ontstaan nieuwe perspectieven en vaardigheden, stimuleer je kritisch denken. Groei je als mens, draag je bij aan verdraagzaamheid en acceptatie, maak je jezelf weerbaar. En creëer je plezier, voor jezelf en de ander.

Creatief denken is niet voor niets een van de 21e-eeuwse vaardigheden. Het zijn de competenties die we steeds harder nodig hebben in een kennis- en netwerksamenleving vol technologie en digitalisering.

Daarbij maakt het niet uit of je als amateur een object boetseert, een boek leest of een instrument leert bespelen. Iedere fase van elk creatief proces – van verkennen tot ontdekken, van beoefenen tot bekwamen, in een groep of alleen – leidt tot nieuwe ontmoetingen en inzichten, motiveert je om telkens weer in het onbekende te stappen.

AMATEURKUNST

Huis73 is mee verantwoordelijk voor het stimuleren en faciliteren van de amateurkunsten, en speelt in op de veranderende behoeftes – in de breedste zin van het woord. We geven cursussen en workshops op vele terreinen, entameren projecten en ondersteunen de deskundigheid van docenten en verenigingen.

We brengen in kaart welke vragen en behoeften er spelen bij de Bossche amateurkunstenaars, hoe wij met hen daarover in dialoog komen en hoe we deelname zo breed mogelijk blijven stimuleren. Dat doen we o.a. met een besturendag en cursussen voor besturen, gesprekken met verenigingen, met Actief in Den Bosch en door samenwerking met 's-Port en Galant. Ondertussen blijven we amateurs een podium bieden met de Sing-a-song, H73 Live! en Meer muziek; in 2023 traden zo circa 650 amateurs in Huis73 op voor zo'n 4.000 bezoekers.

In het Innovatieprogramma (pagina 2) maken we eveneens ruimte voor de Bossche amateurs.

Wat een mooie kansen biedt Huis73 aan aankomende musici en vocalisten met initiatieven als Huis73 Live en open mic avonden.

— Ruud, bezoeker H73 Live!, de muzikale zaterdagmiddagborrel bij Huis 73 voor muzikanten en bandjes uit de stad

MUZIEKEDUCATIE

Waar vroeger muziekeducatie een vanzelfsprekend onderdeel was in het curriculum van het basis- en voortgezet onderwijs, is dat daar de afgelopen jaren vrijwel geheel uit verdwenen. Kinderen en jongeren zijn echter niet minder muzikaal geworden; ze beleven (populaire) muziek intenser dan ooit, maar hun vragen en behoeften veranderen. En Huis73 reageert daarop.

De muzikale ontwikkeling van jongeren is een multidisciplinaire mix geworden, een samengaan van spoken word, visual design, merchandise, video en social media – het populairste instrument is een iPhone.

Huis73 reageert met hedendaags aanbod en bevlogen vakmensen, waardoor de jongeren zichzelf intensief kunnen (blijven) ontwikkelen en hun behoeften (blijven) oprekken. Van rap tot trompetles, van saz tot cello, we bieden hen de mogelijkheden om zelf te kiezen en te ontdekken. In de Young Adult Lounge van ons Innovatieprogramma (pagina 2a) onderzoeken we die behoeften en kansen nog verder (mét de jongeren) – altijd in afstemming en overleg met onze huisgenoten en andere partners in de stad.

CULTUUR- EN LEESEDUCTIE

Cultuur- en leeseeducatie draagt bij aan kennisoverdracht, persoonlijke ontwikkeling en deelname aan de maatschappij. Het stelt kinderen in staat om hun talenten te ontplooiën, laat hen kennismaken met kunst en cultuur én leert hen gevoelens uit te drukken en betekenis te geven.

Daarnaast draagt het bij aan een eigen manier van leren en communiceren – het is daardoor aanvullend op andere kennisdomeinen en vakgebieden. Het bevordert historisch besef, de vorming van een eigen identiteit en stimuleert een creatieve, onderzoekende houding waar kinderen en jongeren een leven lang profijt van hebben.

Huis73 investeert, met de scholen en partners in de stad, blijvend in dienstverlening en aanbod voor iedere Bossche leerling. Samen zoeken we naar de essentie van wat we de kinderen mee willen geven in hun culturele ontwikkeling. Vanuit het 'waarom' begeleiden we naar het 'hoe': de Bossche cultuur- en leesroute voor het basisonderwijs waardoor ieder kind zich cultureel kan ontwikkelen. Aan dit sterke curriculaire programma namen bijna alle basisscholen (48) in 2023 deel.

VO PODIUM

Om iedere leerling een betekenisvol bezoek aan de podia in de stad te bieden, startten Huis73, Theater aan de Parade, Verkadefabriek en Willem Twee een ambitieus programma voor het voortgezet onderwijs: VO Podium.

Honderden jongeren maken met VO Podium kennis met de cultuur in 's-Hertogenbosch. Naast het bezoek aan de culturele instellingen biedt VO Podium extra verdieping, met een programma om deze beleving meer betekenis te geven. Zo kan een voorstelling of concert leiden tot reflectie op jezelf of de wereld om je heen, of als kapstok om in te zoomen op maatschappelijke thema's.

5. IEDEREEN DOET MEE IN DE DIGITALE WERELD

De digitale informatiestroom blijft groeien. Wie daarin de weg niet kan vinden, loopt het risico hopeloos te verdwalen en achter te raken.

Huis73 vindt dat iedereen moet kunnen (blijven) meedoen in de digitale wereld. En daar beginnen we al vroeg mee. Met mediavaardigheden en -wijsheid voor kinderen en jongeren bijvoorbeeld, zodat ze online informatie goed leren inschatten en verwerken. En zodat we samen digitaal pesten kunnen tegengaan.

Alle bibliotheken van Huis73 hebben een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) waar iedereen terecht kan met vragen over DigiD, toeslagen, gemeentelijke regelingen of andere digitale overheidszaken. Bij de Informatiepunten werken getrainde medewerkers die luisteren, meedenken, informatie geven of de juiste hulp zoeken – dicht bij huis.

Bovendien kunnen ze er cliënten in contact brengen met andere faciliteiten van Huis73 zoals het Taalhuis. Huis73 werkt ervoor nauw samen met de gemeenten en betrokken organisaties. Zo hebben we met Farent in enkele Bossche buurten Digitaalpunten opgezet, wijkgerichte spreekuren waarmee we samen de digitale laaggeletterdheid aanpakken.

Ook helpen we mensen op weg om op een goed geïnformeerde en veilige manier met digitalisering om te gaan – digitaal burgerschap noemen we dat. En dat gaat verder dan het doorgronden van een aanvraag bij de gemeente of een online belastingformulier. In onze cursussen en workshops belichten we actuele ontwikkelingen als Artificial Intelligence, fake news en online oplichting. Zo worden mensen weerbaarder en meer betrokken bij een digitale werkelijkheid die steeds crucialer en complexer wordt.

Bovendien benutten we de digitale mogelijkheden creatief: in ons Digitaal Atelier passen we ze toe bij de kleurrijkste kunstuitingen.

Het Digitaal Atelier is zo'n leuke plek om naartoe te gaan! Jasper legt heel leuk uit en laat mooie creaties ontstaan.

— Cecilia, bezoeker Digitaal Atelier

6. JE BLIJFT JE EEN LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Ieder mens moet steeds nieuwe ontdekkingen kunnen doen en zich (zo) kunnen blijven ontwikkelen. Want daardoor groeien zelfvertrouwen en een kritische houding, blijf je mentaal gezond.

Juist als je (ogenschijnlijk) kwetsbaar wordt, is het belangrijk dat je je blijft ontwikkelen. Dat je je leert verhouden tot veranderende werkelijkheden, dat je nieuwe routes kunt ontdekken. Dat je niet stilvalt, maar vooruit blijft gaan. Huis73 stimuleert die levenslange ontwikkeling, en biedt er ieder de mogelijkheden voor – hoe oud of jong, laaggeletterd of talig je ook bent.

Van de puber die een beroepsrichting zoekt tot de vijftiger die leert lezen, van de oudere die het geheugen fris wil houden tot de dertiger die zich graag verdiept in maatschappelijke vraagstukken; Huis73 biedt een breed palet vol cursussen, programma's en debatten waarmee de kennis wordt gevoed.

Dat doen we met ons aanbod, met eigen medewerkers en met de bezielde kunstenaars die als huisgenoten in Huis73 al decennialang Boschenaars inspireren met hun vakmanschap en kennis. Zulke directe inspiratie is in een individualistischer wordende wereld steeds minder vanzelfsprekend, maar Huis73 gelooft in deze persoonlijke aandacht. Daarom betrekken we de kunstenaars regelmatig actief bij de ontwikkeling van Huis73.

En ook andere partners in de stad ondersteunen we; Boschlogie en de Volksuniversiteit bijvoorbeeld. We werken samen met Farent in het Lang leve...-project. En met het Jeroen Bosch Ziekenhuis, waar een docent van Huis73 patiënten begeleidt met beeldende kunst.

R UW EN SHIFT TALKS

In de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken wordt het organiseren van 'ontmoeting en debat' als een van de functies van de bibliotheek genoemd. In Huis73 ontfermen RUW en Shift Talks zich daarover.

R UW

Ongepolijst. Zo ziet RUW de samenleving; ze is nog niet af en kan beter. Daarom organiseert RUW het gesprek over de toekomst. En dat is nodig: globalisering heeft grote wonden geslagen, landen zoeken naar een middenweg, Europa kraakt onder haar eigen gewicht. Nederland tast naar een nieuwe positionering in de wereld en burgers nemen steeds vaker het initiatief; ze zijn mondiger dan voorheen en willen meepraten. RUW agendeert zulke vernieuwingsimpulsen en zoekt mee, met eigen programma's en redactie, met de VPRO Tegenlicht Meet Up's en met ruimte voor initiatieven die een kwestie bespreekbaar maken.

De komende periode werkt RUW aan uitbreiding van programma's en bereik, om op die manier de impact en relevantie ervan te vergroten – in samenwerking met organisaties die midden in de samenleving staan op het gebied van kennis, onderwijs, sociaal domein of op een andere manier maatschappelijke impact creëren.

SHIFT TALKS

Shift Talks is het meerdaagse festival waar een internationale schrijver – een dwarse denker van allure – ons de weg wijst in maatschappelijke thema's van deze tijd, zoals klimaat, democratie, economie en technologie. Tijdens het festival reageren schrijvers, denkers of politici uit heel Nederland in diverse gesprekken en discussies op de ideeën van deze hoofdgast. Shift Talks vormt zo jaarlijks een kompas voor de grote actuele kwesties, voor een nieuwsgierig publiek dat om antwoorden verlegen zit over de richting van de toekomst.

Samen met Avans Hogeschool en Tilburg University werkt Shift Talks aan speciale studentenprogramma's. Shift Talks vraagt daarnaast kunstenaars om het jaarlijkse onderwerp artistiek te verbeelden, beleefbaar en tastbaar te maken.

DE COLLECTIE

De collectie van Huis73 is een van de belangrijkste pijlers onder de verwezenlijking van onze brede maatschappelijke opdracht. De papieren boeken, maar ook de kranten, tijdschriften, bladmuziek, e-books, websites, databanken en andere digitale middelen vormen samen een vrijwel onuitputtelijke bron van kennis en cultuur – voor iedereen.

Huis73 stelt die enorme collectie beschikbaar in de bibliotheken, voorschoolse- en onderwijsinstellingen en via de bezorgservice Bieb-aan-huis, in de hele regio: 's-Hertogenbosch, Vught, Boxtel en Sint-Michielsgestel.

Met die collectie realiseren we niet alleen onze maatschappelijke opgaven maar dragen we ook wezenlijk bij aan de (sociale en cognitieve) ontwikkeling van individu en samenleving. In onze Taalhuizen bijvoorbeeld, waar mensen met een taalachterstand werken aan hun taalvaardigheid. Bij Shift Talks, waar we met internationale schrijvers urgente maatschappelijke kwesties belichten en daarmee het kritisch bewustzijn prikkelen. Bij Verhaaltijd, waar ouderen samen luisteren naar een verhaal. Tijdens de vele voorleesmomenten voor kinderen – onze collectie stimuleert er de geletterdheid en het leesplezier.

We gebruiken onze collectie voor participatie in de informatie-samenleving, digitaal burgerschap en persoonlijke ontwikkeling van inwoners (bij opleiding of werk bijvoorbeeld), en als middel bij educatie en maatschappelijke thema's zoals in het Geheugenhuis en de Geheugenbibliotheek.

Een analyse in 2022 liet zien dat de collectie van Huis73 voldoet aan de normen van de Koninklijke Bibliotheek. Zo is het onderdeel van het interbibliothecaire leenverkeer (IBL), handelt het 99,75% van de fysieke klantvraag uit het eigen werkgebied af en wordt jaarlijks minimaal 10% van de collectie gesaneerd. De bibliotheekmonitor van 2022 toonde bovendien aan dat de collectie van Huis73 met 6,9 banden per lid exact gelijk is aan de gemiddelde collectieomvang van bibliotheken in Nederland, maar ook groter is dan het gemiddelde van bibliotheken met een werkgebied van meer dan 200.000 inwoners (6,0 banden per inwoner).

Bij het samenstellen van de collectie geeft Huis73 invulling aan de publieke waarden die de basis vormen van een kwalitatief goede collectie, zoals beschreven in het landelijke collectieplan. Het budget in 's-Hertogenbosch en Rosmalen (€ 397.200 in 2024) voldoet aan de landelijke eis van 10% vervanging van de collectie op jaarbasis – zo garanderen we de actualiteit. Daarnaast is er het collectiebudget voor de Bibliotheken op school en Boekstart, in 's-Hertogenbosch en Rosmalen (€ 139.800).

RESULTATEN

De werkcultuur van Huis73 is er eentje van dialoog, tussentijds evalueren en bijsturen als dat nodig of gewenst is – het levert ons belangrijke kwalitatieve data op. Daarnaast gebruiken we, zoals hier voor al meermalen geschetst, onze eigen en landelijke kwantitatieve onderzoeken. Zo meet en weegt Huis73, voortdurend. En bepalen we op basis daarvan de ontwikkeling van ons beleid en aanbod.

In de voorgaande pagina's wordt dat beleid voor de komende vier jaren beschreven; we formuleren ermee het waarom en het wat. Dat doen we op hoofdlijnen; door de vele maatschappelijke ontwikkelingen, en doordat we ons werk vaak in samenwerking met anderen opzetten en uitvoeren, is het op voorhand gedetailleerd duiden immers niet realistisch.

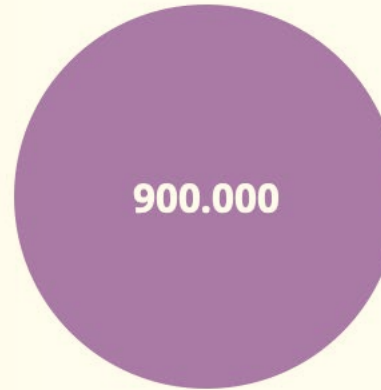
Om de komende jaren goed zicht te krijgen en te houden op wat Huis73 realiseert voor en met de stad, monitoren we de volgende zaken – kwalitatief en kwantitatief:

- Gebruikersonderzoek naar de dienstverlening in de Hinthamerstraat, in 2028 als het hernieuwde gebouw twee jaar functioneert.
- Vierjaarlijks gebruikersonderzoek onder bezoekers van de bibliotheek in Rosmalen (2027).
- Tweejaarlijks gebruikersonderzoek van de bibliotheek in De Petrus, Vught (2025).
- Jaarlijks gebruikersonderzoek met de landelijke Bibliotheekmonitor voor Bibliotheek op School en Boekstart.
- Driejaarlijks gebruikersonderzoek voor de Cultuurroute (2026).
- Monitoring met landelijk ontwikkelde methoden van specifieke groepen zoals het Taalhuis, Studio73, de Voorleesexpress, het Informatiepunt Digitale Overheid.
- Driejaarlijks evaluatie inhoudelijke samenwerking met partners (2027).

Het bereik in aantallen (zoals afgesproken met de gemeente) is terug te vinden in de bijlage.

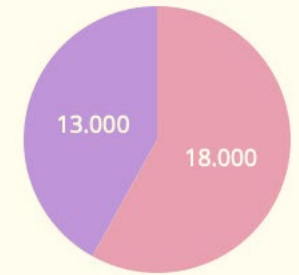
BEREIK IN 2027

Totaal aantal bezoekers

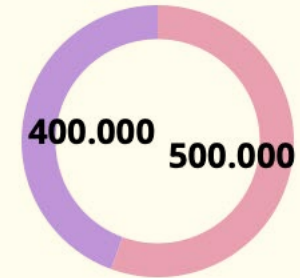
Leden

- t/m 17 jaar
- Vanaf 18 jaar

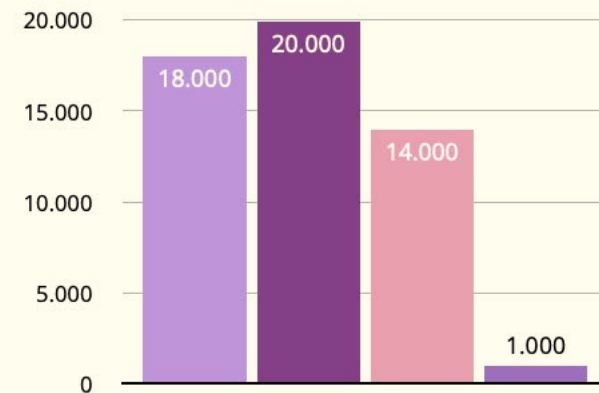
Uitleningen

- Bibliotheek
- Bibliotheek op school/Boekstart

Activiteiten

- Educatief
- Openbaar
- School
- Overig

VOORWAARDEN

> ORGANISATIE

Huis73 werkt de komende periode intensief aan organisatieontwikkeling. Dat is onvermijdelijk doordat we in deze ‘tussentijd’ tijdelijk elders gehuisvest zijn en straks terugkeren in een vernieuwd en daarmee volkomen veranderd pand – de veranderingen zijn onherroepelijk van grote invloed op de hele organisatie. De ‘tussentijd’ biedt ons de ruimte om die veranderingsprocessen maximaal te volgen, te intensiveren en te delen.

De meest bepalende factor van die organisatiekracht én het succes van Huis73 zijn onze medewerkers. Samen met hen bepalen we de koers; we maken ze verantwoordelijk en bevoegd zodat zij kunnen meebouwen en zich eigenaar kunnen (blijven) voelen. Dat doen we onder meer omdat wij ervan overtuigd zijn dat zij hun talenten kunnen ontwikkelen door begeleiding en samenwerking, en dat medewerkers daardoor steeds breder inzetbaar zijn, binnen en buiten onze organisatie.

Onze medewerkers zijn specialisten in kennisoverdracht, leesbevordering, cultuureducatie en -participatie. Maar hun vakmanschap kenmerkt zich ook door het leggen van verbindingen, zowel buiten als binnen – ze zijn dus ook adviseur, coach, programmamaker en netwerker. Ze werken projectmatig en leveren resultaten, binnen de beschikbare tijd en middelen.

De aanstaande veranderingen in organisatie en (tijdelijke) huisvesting verlangen dat we in 2025-2028 ook andere methoden van werken toevoegen. We blijven zo onverminderd streven naar een veelkleurige organisatie met toegewijde, betrokken medewerkers, die we – in o.a. werksessies met collega's en debriefingsmomenten – de ruimte bieden voor hun inbreng en suggesties. Daarbij blijven we kritisch en moeten we onze gretigheid misschien soms beteugelen; ‘Past het bij Huis73?’ is en blijft de leidraad.

Onze medewerkers worden continu door en met elkaar bijgeschoold. Door de veranderingen in de organisatie en de andere methoden van werken intensiveren we die ontwikkeling de komende periode; jaarlijks maken we een ontwikkelplan dat gekoppeld is aan de zes ambities.

We blijven in deze periode actief sturen op diversiteit, zodat het personeelsbestand een afspiegeling van de Bossche en regionale samenleving wordt en blijft.

Bij Huis73 zijn ook zo'n zevenhonderd vrijwilligers betrokken. En zij zijn belangrijk voor ons, een verrijking voor onze organisatie. Hun inzet is onmisbaar: zij assisteren onze professionals bij o.a. de ontvangst en advisering van de klanten en bij leesactiviteiten, en geven organisatorische ondersteuning bij veel van onze projecten en activiteiten. De vrijwilligers zijn bovendien onze ambassadeurs: ze dragen bij aan lokale verbinding, nemen hun eigen expertise mee en kijken met een blik van buiten naar binnen en vice versa – en daarmee kunnen we onze organisatie weer verder ontwikkelen.

Ons vrijwilligersbeleid is vastgelegd in een strategisch plan en een praktisch handboek. Het bevat basisafspraken en richtlijnen, geeft aan hoe Huis73 naar haar vrijwilligers en hun werk kijkt, en zorgt zo voor duidelijkheid over en weer.

Omvang formatie Huis73 2024 in FTE

Bibliotheken	24
Onderwijs en educatie	23
C-team	6,5
Organisatieontwikkeling (administratie, ICT, facilitair)	6
Communicatie en marketing	5
Horeca	3
Directie	3,5
Totaal	71

> COMMUNICATIE

Communicatie en marketing is bij Huis73 essentieel. Zonder zouden we immers onze heel brede en diverse doelgroepen nooit op juiste manieren bereiken. Daarom verrichten we voortdurend de eerder beschreven publieks- en gebruikersonderzoeken, analyseren we continu hoe zij het aanbod en de faciliteiten van Huis73 ervaren en waarderen, wat zij van ons vragen en wij van hen.

Die onderzoeken worden vanzelfsprekend in 2025-2028 gecontinueerd en uitgebreid. De uitkomsten ervan voeden onze communicatiestrategie, die langs vier primaire lijnen verloopt:

1. De ontwikkelroute

Met het opstellen van een ontwikkelroute langs de sleutelmomenten in de levens van onze bezoekers, zetten we het aanbod van Huis73 in een tijdlijn ('van 0 tot 100 jaar'). Zo wordt voor iedereen inzichtelijk wat wij voor hen in elke ontwikkelfase kunnen betekenen.

2. Verstevigen huidig gebruik door toepassing *single identity*

Zoals we in al ons werk streven naar symbiose met onze bezoekers en gebruikers, zetten we ook met onze communicatie in op interactie: zenden én ontvangen. Essentieel onderdeel daarbij is onze website die nu nog wordt gedomineerd door de inrichting vanuit de drie vorige organisaties – en dat belemmert effectief gebruik. In 2024 wordt dan ook een nieuwe, gebruiksvriendelijker en toegankelijker *single identity* website gelanceerd, waar (potentiële) bezoekers maar één keer hoeven in te loggen voor alle functies en aanbod. Zoals in het echte Huis73 halen we er de muren tussen de activiteiten en diensten weg, creëren we een open ruimte waar de gebruiker vrij in en rond kan lopen.

Zo'n actieve digitale werkomgeving biedt ons beduidend meer bruikbare data, doordat we gedrag en voorkeuren van de gebruikers specifiek kunnen interpreteren en combineren. Data die we weer gebruiken om met hen op een gerichte(r) manier te communiceren – ook in de 'tussentijd', bij de ontwikkeling van o.a. ons Innovatieprogramma en Open Huis | kennis delen tussen gelijken.

3. Integratie fysiek en digitaal

We verwachten dat ook de Koninklijke Bibliotheek in deze periode meer integratie en toegankelijkheid schept, door de fysieke en digitale bibliotheek daar samen te brengen in één digitale omgeving. Zo worden drempels weggenomen en ook dat leidt tot een groei van interactie en onze maatschappelijke waarde.

4. Uitbreiding van ons bereik met het Innovatieprogramma

Met de projecten in ons Innovatieprogramma streven we naar uitbreiding van ons publieksbereik, zoals wordt toegelicht op pagina 2/3.

Voor deze aanpak stellen we jaarlijks een communicatieplan op, gekoppeld aan de activiteitenplannen van dat jaar en passend bij de situatie van dat moment.

> SAMENWERKEN

Samenwerken, we kunnen niet zonder in Huis73. We bewegen voortdurend in een web van relaties, iedere activiteit ontstaat door een samenspel van krachten. Intern en extern werken we samen met allerlei mensen en organisaties. Met sommigen uitgebreid en duurzaam, al jaren. Met anderen incidenteel, een keertje.

Het onderhouden van die relaties is vakwerk, kost veel tijd en aandacht. Daarom investeren we daar veel in – zoals we eerder als schreven: onze medewerkers zijn goed in het leggen van verbindingen, zowel buiten als binnen. Ze zijn gespecialiseerde adviseurs, coaches, programmamakers én netwerkers.

Met die samenwerkingen geven we ook een belangrijke impuls aan het rijke en gevarieerde aanbod van de Cultuurstad van het Zuiden. Huis73 investeert daarin door (actief) te participeren in de projecten die in samenhang met Den Bosch Partners en het culturele veld worden ontwikkeld.

Dat kunnen we doen door de bijzondere, verbindende rol die Huis73 vervult, als schakel tussen de professionele- en vrijetijdskunsten, en als intermediair tussen de culturele instellingen en het onderwijs en andere maatschappelijke domeinen zoals zorg en welzijn. We investeren daarnaast volop in structurele vormen van samenwerking; de vormen die daarbij passen hangen af van de betrokken partners en de gezamenlijk bepaalde doelen. We werken over de leeftijdsgroepen heen, met programmalijnen die we met verschillende partners samenstellen. Zo ontstaat een noodzakelijke en vruchtbare ketenbenadering; door bijvoorbeeld taalvaardigheden aan ouderparticipatie te koppelen, of kunstbeoefening te verbinden aan leren, maken en genieten.

> REGIONALE ORGANISATIE

Naast Huis73 in 's-Hertogenbosch verzorgen we ook het bibliotheekwerk in de gemeenten Boxtel, Vught en Sint-Michielsgestel. Lokale verankering is daarbij essentieel; we verknopen onze gezamenlijke benadering aan de unieke aanpak per gemeente, waardoor elke locatie optimaal tot haar recht komt.

De vier collecties beschouwen we als één collectie, waar alle bezoekers gebruik van kunnen maken; de programmering wordt waar mogelijk samen aangepakt; medewerkers delen hun kennis; ondersteunende systemen als ICT, financiën en personeel zijn integraal ingericht. En we streven naar gezamenlijk ambtelijk en bestuurlijk overleg met de vier gemeenten. Zodat we de kennis kunnen delen en onze opdrachten zo eenduidig mogelijk worden geformuleerd.

In 2020 zetten het Rijk, de gemeenten, provincies en de Koninklijke Bibliotheek hun handtekening onder een convenant met de focus op drie grote, maatschappelijke opgaven: bevorderen van geletterdheid en leesplezier, participatie in de informatiesamenleving en een leven lang ontwikkelen. Naar het zich laat aanzien wordt dit convenant in 2024 vernieuwd.

Het nieuwe convenant loopt parallel aan de Herziening bibliotheek-beleid waarover staatssecretaris Uslu in november 2023 de Tweede Kamer informeerde. In een Kamerbrief belichtte ze de zorgplicht, de financiering vanaf 2025, de ontwikkelingen rondom de online bibliotheek en de duurzame verankering van de Bibliotheek op school. De uitgangspunten voor die zorgplicht lichtte ze toe; zo worden gemeenten verplicht samen met de bibliotheek een periodiek meerjarenplan voor het bibliotheekwerk op te stellen. Dat meerjarenplan beschrijft op welke manier de gemeente de wettelijke zorgplicht invult, rekening houdend met de omvang, dichtheid en samenstelling van de bevolking, de lokale maatschappelijke opgaven en de positie van de bibliotheek te midden van andere sociaal-culturele voorzieningen en het onderwijs. Daarnaast wordt in 'lagere regelgeving' gespecificeerd aan welke elementen een bibliotheekorganisatie minimaal moet voldoen om zich te kwalificeren als 'volwaardige bibliotheek'.

De bibliotheeksector heeft in het convenant en de bijbehorende jaarlijkse netwerkagenda's uitgesproken dat het bibliotheekstelsel gebaat is bij een robuuste organisatie die voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk is. Met elkaar hebben we de ambitie om die robuustheid te behouden en te vergroten, om zo een bijdrage te kunnen blijven leveren aan de lokale gemeenschap.

Het Berenschot-rapport De robuuste bibliotheek, dat inzoomt op de financiële transparantie, kwaliteit, het maatschappelijk effect en de organisatiekracht van bibliotheekwerk, omschrijft de robuuste bibliotheek als 'een toekomstbestendige bibliotheek die maatschappelijk relevant is': 'Het is een organisatie die voldoende wendbaar kan reageren op de behoeften van het publiek, de wensen van subsidiegevers en de ontwikkelingen op technologisch gebied. Bovendien is een robuuste bibliotheek voldoende weerbaar om onder wisselende omstandigheden continuïteit te kunnen blijven bieden.'

Dit landelijke rapport geeft een onderbouwde aanzet voor het gesprek op lokaal niveau met de vier gemeenten over de wettelijke zorgplicht en de normstelling die daaraan gekoppeld wordt. Welke elementen uit het rapport bruikbaar zijn voor Huis73 is onderdeel van dat gesprek.

> VERSTERKEN STADSPROFIEL

Het nieuwe Huis73 wordt een uniek en opzienbarend gebouw. Korteknie Stuhlmacher Architecten weet een spraakmakende plek te realiseren die z'n weerga niet kent. Huis73 zet zich ermee (inter) nationaal op de kaart. En daarmee de stad waarmee we onlosmakelijk verbonden zijn.

Met dat nieuwe Huis73 heeft 's-Hertogenbosch straks een multifunctionele, culturele publieke organisatie die met haar essentiële maatschappelijke taken succesvol bijdraagt aan integratie en inclusie – de architecten noemen het niet voor niets 'een stadje in de stad'. Die opzet

is zo bijzonder dat Huis73 vanaf 2026 kan wedijveren met internationaal bekroonde bibliotheken in bijvoorbeeld Tilburg (LocHal) en Barcelona (Biblioteca Gabriel García Márquez).

De transformatievragen en -antwoorden van Huis73 zijn dan ook niet lokaal maar universeel, ons pioniersproces is waardevol voor collega's in binnen- en buitenland. We zijn dan wel stevig gegrondvest in 's-Hertogenbosch maar vooral ook deel van een grotere wereld. Dus zijn we continu in een brede, internationale dialoog; die geeft ons nog beter zicht op de actuele ontwikkelingen, behoeften en verwachtingen. Waardoor we er nog adequater op reageren, soms in samenwerking met partners wereldwijd.

> FINANCIËN

Door het samen optrekken met vele partijen in de vier gemeenten heeft Huis73 een fijnmazig netwerk ontwikkeld.

De intensieve dialoog die Huis73 voert met die veelheid aan culturele en maatschappelijke partners daagt ons uit om te verkennen hoe verschillende initiatieven zich tot elkaar verhouden. En wat het ons, hen en daarmee de stad maatschappelijk en bedrijfsmatig oplevert. Ze bieden ons een breed en transparant draagvlak, ook financieel. Door samen te ondernemen zijn we in staat aanvullende middelen te genereren, en gefundeerd en efficiënt kosten en baten af te wegen.

Het budget van Huis73 wordt in deze cofinanciering vooral ingezet voor haar verbindende rol (bijvoorbeeld met projectleiders) en voor ontwikkeling van nieuwe diensten en producten, en minder voor de uitvoering ervan. 'Te onderscheiden, maar niet te scheiden' is hier het motto: de verschillende geldstromen maken concrete samenwerking mogelijk en laten zien dat het geheel meer is dan de som der delen.

Huis73 is ermee een betrouwbare financiële partner gebleken. En dat bewezen we ook op andere manieren het afgelopen decennium. Zo maakten we waar wat we vijf jaar geleden bij de fusie van Bibliotheek, Bureau Babel en Muzerije beloofden: ondanks fikse bezuinigingen wisten we de toegezegde aanvullende waarden voor de stad te realiseren. En zelfs meer, de stad kreeg waar voor z'n geld.

We konden dat waarmaken door die gezonde financieringsmix, door een *lean-and-mean* ingerichte organisatie en door flexibel en doordacht in te spelen op de veranderende vragen en omstandigheden. Niettemin zien we, ondanks die souplesse en solide balans, een gevaar in het verschiet: de hogere huisvestings- en energielasten.

In 2025 is ons gebouw aan de Hinthamerstraat 74 voor een groot deel van het jaar gesloten, waardoor we inkomsten uit verhuur en horeca missen. Bij het samenstellen van deze Meerjarenvisie is nog niet duidelijk in hoeverre deze wegvallende inkomsten kunnen worden opgevangen door de horeca in de tijdelijke bibliotheek aan de Hekellaan en/of de verhuur van lesruimten in het gebouw aan de Spinhuiswal.

Medio 2026 gaat het nieuwe Huis73 aan de Hinthamerstraat weer open; we verwachten dan een intensief gebruik van het pand. We begroten meer inkomsten uit horeca (op basis van extern advies) en dalende energielasten om de hogere huisvestingslasten op te vangen. Evenmin is duidelijk welk effect de zorgplicht, die het Rijk oplegt aan gemeenten, zal hebben op het subsidiebedrag en de opdracht die daarbij hoort.

Het gebouw zal een eigen en geheel nieuwe dynamiek ontwikkelen, en het duurt minimaal een jaar voordat een patroon aan de kosten- en batenkant zal ontstaan. We zetten onze bewezen vaardigheden in om een goede balans – letterlijk en figuurlijk – te vinden tussen uitgaven en inkomsten. Naar verwachting wordt 2028 het eerste normale jaar.

DE CODES

> Governance code

Al sinds haar ontstaan onderschrijft Huis73 de governance code, en passen we de principes ervan toe bij de inrichting van bestuur en toezicht. De Raad van Toezicht kent een rooster van aftreden, voert functioneringsgesprekken met de bestuurder en houdt jaarlijks een zelfevaluatie (die eens per twee jaar extern wordt begeleid). Er zijn een auditcommissie en een remuneratiecommissie die regelmatig bij elkaar komen. In de jaarrekening wordt kort toegelicht hoe de code is ingevuld.

> Fair practice code

Huis73 onderschrijft de vijf waarden van de fair practice code (solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid, transparantie) en heeft dat vastgelegd in een beleidsdocument. We voeren deze waarden door in een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering, met als doel de potentie en kansen van medewerkers, vrijwilligers en zzp'ers ten volle te benutten en laten renderen. We bouwen met de zzp'ers aan een eerlijke arbeidsrelatie door inzicht te geven in het (marktconform) uurtarief. We informeren en betrekken ze bij de bredere inhoudelijke en beleidsmatige ontwikkelingen van Huis73. Bovendien maken we met de zzp'ers duidelijke afspraken, met een opdrachtovereenkomst en een briefing over facturatie.

> Diversiteit en Inclusie

Bibliotheken bereiken van oudsher een groot en divers publiek, en hebben een houding waarbij iedereen welkom is in het publieke domein ongeacht gender, beperking, seksuele oriëntatie, religie, sociaaleconomische status, opleidingsniveau of leeftijd. Nochtans is er ruimte voor verbetering in de vier P's (programma, publiek, personeel, partners) door een meer gestructureerder aanpak en monitoring van de uitvoering.

> Visie op duurzaamheid

De visie op duurzaamheid bij Huis73 groeit; we bewegen mee met de onderwerpen die in de samenleving spelen. Voor de gebouwen zijn we afhankelijk van de verhuurder(s), in de meeste gevallen de gemeenten. We denken met hen mee en stimuleren energiezuinig gedrag bij medewerkers en samenwerkende partners. In de vernieuwde horeca richten we ons vanaf medio 2026 op het bestrijden van voedselverspilling, halen we producten zoveel mogelijk uit de omgeving en betrekken we partners bij ons duurzaamheidsbeleid. In 2027 streven we naar Green Key, een internationaal keurmerk voor duurzame bedrijven in de gastvrijheidssector. Daarvoor maken we een plan van aanpak waarmee we de duurzaamheid stapsgewijs kunnen verbeteren.

Huis73 heeft een geweldige ontwikkeling doorgemaakt. Van 'saai' bielt tot instituut dat actief verbinding maakt tussen alle lagen van de bevolking. Chapeau!

— Emmanuelle, vaste bezoeker Huis73

Colofon

Deze Meerjarenvise kwam tot stand in dialoog met vele medewerkers van Huis73, Marc van Doornwaard (teksten), Peggy Ollislaegers, Marien Brand.
Grafisch ontwerp: Richard Pijs (Studio PAKK)

HUIS73

VOOR BIBLIOTHEEK EN CULTUUR